

"הכר את התלמיד" - כלי למיפוי ולמיקוד התערבות פרטנית

הכלי "הכר את התלמיד" למיקוד התערבות פרטנית מאפשר לגבש במהירות תמונת מצב על אודות תפקודו של התלמיד ולסמן אילו תחומים הם נקודות החוזק שלו ובאילו תחומים הוא זקוק להתערבות ולליווי ממוקד.

הכלי מתייחס לשני היבטים מרכזיים בתפקודו של הלומד: תפקודי למידה (קריאה, כתיבה, הבעה, הבנה, חשיבה וזיכרון) וביטויי התנהגות לימודית וחברתית (תלמידאות, מוטיבציה, קשב, משמעת וסביבה חברתית). קיימים, כמובן, היבטים רבים נוספים המשפיעים על התלמיד (בבית ספר, במשפחה ובקהילה), אך בכלי זה בחרנו לשים דגש על מספר תפקודים אקדמיים-התנהגותיים מרכזיים.

קהל היעד: ניתן להשתמש בכלי למיפוי תלמידים נבחרים שאנו מרגישים שיש להם קושי במיצוי יכולותיהם ו/או שהם אינם ממצים אותן כלל. זאת על סמך סימנים מאפיינים ונתונים שונים, שבאו לידי ביטוי בתצפית חופשית בשיעורים, בניתוח מבחנים ובזירות נוספות.

הכלי בנוי כשאלון, הפורט את תפקוד התלמיד לביטויים לימודיים והתנהגותיים בכמה רמות (מהרמה הנמוכה לרמה הגבוהה). העריכו את התלמיד בכל אחד מהתפקודים ולבסוף סכמו בטבלה את התפקודים שקיבלו הערכה נמוכה במיוחד - נקודות לשיפור (1-2) ואת התפקודים שקיבלו הערכה גבוהה במיוחד - נקודות חוזק (4-5).

הכלי - "הכר את התלמיד"

מיומנויות למידה

באיזו מידה לדעתך התפקודים האלה מתארים את התלמיד שאותו אתה מאפיין?

תפקוד	תיאור	הערכה 1-5
קריאה	קריאה משובשת מהלוח/ספרים, קריאה בשטף	
	קצב קריאה איטי, הססני, קריאה מצרפת	
	קושי בקריאה תוך התייחסות לסימני הפיסוק	
כתיבה	קצב כתיבה איטי	
	שגיאות כתיב	
	כתב יד קריא/ אינו קריא	
	אינו מיישם בכתיבה את כללי התחביר	
	שימוש בשפה הדבורה בכתיבה	
הבעה בכתב או בע"פ / הבעה שפתית וידע עולם	קושי להביע ידע בכתב ו/או בע"פ	
	קושי לשחזר טקסט באמצעות שאלות מנחות	
	קושי בהבנת הנשמע והנקרא	
	קושי בהבנת הוראת מילוליות/כתובות	
	קושי באיתור רעיון מרכזי או בזיהוי קשרים רעיוניים (בתכנים, בין חלקי שיעור, בתוך טקסט)	
הבנה, חשיבה וזיכרון	קושי בהבנת תכנים סמויים או מופשטים	
	קושי בהסקת מסקנות	
	קושי בזיכרון או בשליפה מהזיכרון	

התנהגות

באיזו מידה לדעתך התפקודים שלהלן מתארים את התלמיד/ה שאותו את/ה מאפיין/ת?

תפקוד	תיאור	הערכה 1-5
קשב	קושי במיקוד קשב בפעילות פרונטלית או קבוצתית	
תלמידאות ועמידה בזמנים	קושי בהבאת ציוד	
	קושי בהתארגנות למשימות	
	קושי בביצוע תהליכי בקרה על משימות	
	קושי לפעול בלוח זמנים קצוב	
	קושי בהגעה בזמן לשיעור	
	מחברות/סביבת למידה לא מסודרת	
מבחנים	למידה לקראת מבחנים	
	מצליח לבטא את ידיעותיו במבחנים ובעבודות	
מוטיבציה	מוטיבציה ללמידה	
	התמדה בפעילות למידה	
משמעת	קבלת סמכות של מבוגר	
	התנהגות מותאמת למצבים מגוונים	
	שמירה על חוקים	
	פתרון בעיות בדרך מקובלת	
סביבה חברתית	השתתפות בפעילות מובנית או חופשית	
	יוזמה לפעילות חברתית	
	התייחסות בכבוד לחברים	
	יצירת קשרים חברתיים	
	השתתפות בטקסים, בטיולים ובפעילויות בית ספריות	

נקודות חוזק	נקודות לשיפור
תפקודים שקיבלו הערכה גבוהה במיוחד (ציון 4-5)	תפקודים שקיבלו הערכה נמוכה במיוחד (ציון 1-2)

2. היכרות דרך שיח עם התלמיד

רקע

בפרק הקודם הצגנו את חשיבות ההיכרות עם התלמיד/ה באמצעות תצפית. בחלק זה נרחיב את היריעה ונציע לקיים שיח מעמיק עם התלמיד/ה כחלק משמעותי מתהליך ההיכרות. פעמים רבות אנו מתאמצים ומשתדלים להכיר, להבין, לדעת דבר-מה על אודות התלמידים, ושוכחים את הדרך הישירה והטובה שתוכל להוביל לכך - פשוט לשאול את השאלות הנכונות.

חשיבות

מובן שכאשר מורה מלמד כיתה רבת-תלמידים, הוא אינו מצליח לנהל שיח קרוב ומשמעותי עם כל אחד ואחד מהם לעיתים קרובות. אך חשוב לזכור כי שיח מורה-תלמיד הוא סוג של מענה, גם מבלי להציע פתרונות, והוא מאפשר לתלמיד להרגיש שלמורה אכפת, שהוא מתעניין בו ובקשייו ומעוניין לעזור לו. בדרך זו הופך המורה לכתובת עבור התלמיד, ועל כן חשוב להשתדל לערוך אותו לעיתים קרובות ועם כמה שיותר תלמידים (מתוך "משיקים" המינהל הפדגוגי, משרד החינוך).

היכרות דרך שיח

מתוך "משיקים", המינהל הפדגוגי

1. איך אתה מרגיש בכיתה מבחינה לימודית ומבחינה חברתית?
2. ממה אתה נהנה בלמידה?
3. אילו מקצועות אתה מעדיף?
4. אילו משימות אתה אוהב או מעדיף לבצע? למשל: משימות בזוגות, משימות אישיות, משימות הדורשות קריאה, משימות המערבות כתיבה, ללא כתיבה, משימות יצירה, הצגה בפני חברי הכיתה וכדומה.
5. מה קשה לך?
6. באילו מקצועות מתבטא הקושי באופן מיוחד?
7. מתי החל הקושי?
8. מה עוזר לך להתמודד אתו?
9. מה יכולה המורה בכיתה לעשות למענך כדי לסייע לך להתמודד עם הקושי?
10. האם יש דבר שאתה רוצה לבקש ממני?
11. האם יש דבר נוסף שאתה רוצה שאדע הנוגע לך?